Poštnina plačana v gotovini. Posamezna številka Din 1.—.
Štev. 6. Maribor, 8. februarja 1936. Letnik I.

DELAVSKA FRONTA

Uredništvo: Maribor, Koroška cesta 5. Uprava: Maribor, Koroška cesta 1. Naročnina: celoletno Din 36.—, mesečno Din 3.—. Oglasi po ceniku. — Izhaja vsako soboto zjutraj.

Delavci niso marksisti!

Ko sem prebiral »Delavsko fronto«, sem videl, da hoče delavstvu pokazati, kako ga razni marksistični voditelji zlorabljajo. Delavstvo, ki je bilo dosedaj nepoučeno o tem, ker mu nihče ni hotel tega tako odkrito povedati, začne samo opazovati in prepričan sem, da bo kmalu spoznalo te svoje »voditelje«, kakor sem jih jaz spoznal.

Delavci sami niso načelni marksisti, so samo slučajno pod vplivom marksističnih eksponentov, katerih se znajo ali zaradi njihove demagogije ne upajo otresti. Delavci smo za to, da naj nas marksistični voditelji pustijo v miru z raznimi materijalističnimi frazami, naj nas ne sramotijo, ako imamo svojo vero in izpolnjujemo verske dolžnosti, saj vendar to ni na škodo dela vsakemu pokretu. Tudi naj nam nič ne oponašajo naše narodne zavesti, ker nočemo zatajiti, da smo Slovenci in da ne maramo za njihove internacijonale, od katerih nimamo ničesar. Delavci hočemo samo eno fronto, fronto za delavske pravice, fronto za boljše življenje!

Tudi ne bomo prikrivali, da so marksistični voditelji bili in so danes sami največji kapitalisti in poleg tega še židovi. Ko je pred dobrim mesecem zagrebška policija odkrila skrito tiskarno marksistov v Zagrebu, ki je imela nalogo voditi to propagando v Jugoslaviji, niso bili v njenem vodstvu kaki brezposelni delavci, niso bili kaki siromaki, nikaki proletarci, ampak večino so tvorili židovi iz najbogatejših zagrebških familij. Povsod namreč pripravljajo »revolucijo« na enak način: delavci, zapeljani, naj povzročijo nerede, prevrate, židovi pa bi prišli do — vlade! Tako so se naučili v Rusiji: Po krvavi revoluciji, ki jo je na račun svoje krvi moral izpeljati delavec, so zavladali: Židov Trockij, ki se je pisal Leiba Bronstein, nadalje Židov Kamenev, ki se je pisal prav za prav Rosenfeld, Židov Menšinski, Židov Kaganovič, Židov Lunačarski, itd. Tudi madjarski boljševik Bela Kun je Židov. To so marksistični »voditelji« in prvoboritelji! Ne bilo bi dovolj prostora, ako vam hočem popisati vse te židove!

Ali sedaj razumete, zakaj mora biti marksizem protiverski? Zato, ker ga vodijo židovi!

Ali sedaj razumete, zakaj mora biti marksizem protinaroden? Zato ker ga vodijo židovi!

Ali hočete biti tudi vi, ki sami niste vedeli za te tajne svoje voditelje, še naprej hlapci marksizma?

S kako predrznostjo kažejo marksistični voditelji na delavstvo, češ, vse je za nami! Kažejo sedaj na zaupnike. Toda kar odkrito povemo: Dejstvo je, da več kot polovica delavstva ni glasovala pri volitvah zaupnikov. Dejstvo je, da od tistega števila, ki je glasovalo, ni zaradi marksističnega prepričanja glasovala niti četrtina. Vse drugo je glasovalo zaradi ljubega miru.

Delavstvo, zakaj samo sebi zakrivaš resnico? Ti nisi in ne boš hlapec marksizmu! V oči ga poglej, pa boš spoznalo, da so to le zanjke, v katere je delavstvo vjeto! Strgaj jih s sebe in zadihaj svobodno!

Kongres delavskih zbornic.

V dnevih 26. in 27. januarja se je vršil kongres delavskih zbornic v Beogradu, ki se ga je udeležilo 150 delegatov iz vse države. Na kongresu so obravnavali težek položaj delavstva, ker se brezposelnost vedno širi. Nastopili so tudi zoper izrabljanje delavskih moči s tem, da gotovi lastniki sramotno nizko plačujejo in so zahtevali zakon, ki naj določi za gotovo delo najnižjo plačo. Zanimiv je bil tudi predlog, da bi se morale delavske organizacije voditi brez političnega vpliva, ker bi samo tako prišlo delavstvo do svoje veljave.

Židje — voditelji jugoslov. komunizma.

Naša zapeljana mladina hodi po kostanj v žerjavico za židovske kapitaliste.

V zadnji »Delavski fronti« smo poročali, da so oblasti odkrile v Zagrebu komunistične udarne skupine. Omenili smo tudi, da je bilo med aretiranci več židov iz bogatih zagrebških familij, ki so te skupine vodili. Nadaljna preiskava cele afere je spravila na dan stvari, ki bodo zanimale tudi naše čitatelje, s pridom jih pa lahko berejo tudi naši takozvani »salonski komunisti«, kakor bi lahko ono našo mlado, s komunizmom se igrajočo inteligenco imenovali. Na podlagi odkritja komunističnega »pofa« v Zagrebu je bilo aretiranih precejšnje število oseb. Nad vse zanimivo je, da je med temi aretiranci skoro 80% židov. Pa ne kakih revežev, ki jih je pognala na skrajno levico lakota in beda. Takih siromakov med židi v Jugoslaviji ne poznamo. Zaprli so sinove in hčerke zagrebških židov, ki po svojem bogastvu in socijalnem položaju spadajo med prve osebnosti hrvatske prestolice. Sinovi in hčerke bančnih ravnateljev, predsednikov industrijskih družb, najbogatejših trgovcev so v tej družbi. Židovska mladina, ki je plavala v bogastvu, ki si je privoščila vse dobrote udobnega življenja, pa jih ni delila s siromaki, ampak jih je uživala sama za sebe, ta se je spravila na vodstvo komunističnega gibanja v Zagrebu ter je skušala organizirati brezposelne in bednike v komunistične vrste. Ali ni to višek ironije, pa tudi drznosti? In še nekaj so ugotovili. Komunistične skupine v Zagrebu so imele na razpolago za svojo organizacijo precej denarja. Ta denar so zopet dali bogati židje svojim sinovom na razpolago.

Vsa javnost se sprašuje, zakaj so židje to delali. Odgovor se je hitro našel. Naša Hrvatska ima to nesrečo, da je z židovstvom prav posebno blagoslovljena. Vse hrvatsko gospodarstvo se nahaja v židovskih rokah. V vseh inteligenčnih poklicih prevladujejo. Večina zdravnikov, advokatov, bogatih trgovcev v Zagrebu je židov, industrijo in banke pa imajo oni popolnoma v svojih rokah. Med hrvatskim narodom se je začel zadnje čase močan protižidovski pokret. Židje so ga že pričakovali in iz tega razloga se na primer njihove žene že nekaj časa ne smejo več kazati javno na ulicah v bogatem nakitu, v dragih oblekah sami se več ne vozijo v luksuznih avtomobilih. Sedaj pa so šli še dalje. Da odvrnejo pažnjo bednih mas od svojega bogastva, so začeli sami organizirati in podpirati komunizem. Ker je vodstvo mednarodnega komunizma v židovskih rokah, se jim ni treba ničesar bati, saj bi morebitna komunistična revolucija njihove položaje še bolj utrdila. Še večjo moč bi dobili, še lažje bi zasužnjevali delavske in kmečke mase, kakor delajo danes v Rusiji.

Da se je židovstvo v resnici polastilo vodstva jugoslovanskih komunistov, dokazuje tudi aretacija sumljivih ljudi, ki jo je te dni izvršila dunajska policija. Aretirali so pet židov: dva sta bila iz Poljske, dva iz Madžarske, eden pa iz Amerike. Pri njih so našli zelo velike svote denarja v lirah, šilingih in dinarjih ter cele zaboje komunistične literature v hrvatskem in slovenskem jeziku. Židje so bili namenjeni v našo državo, kjer bi pomagali organizirati komunistične vrste.

Kaj porečejo k tem ugotovitvam naši marksisti in njihovi bratje komunisti. Ali ne bodo uvideli ti zaslepljenci, da so samo slepo orodje v rokah mednarodnega židovskega kapitala, ki se boji za svoj ugled in položaj, ki ga danes pri nas uživa ter si ga skuša na vsak način zasigurati, pa magari bi poslal deželo v krvavo revolucijo? Ali ne uvidijo, da hodijo prav za prav samo v žerjavico po kostanj za židovske bogataše?

Obračunavanje z atentatorji. Zopet političen umor

Marsejski proces.

V Aix de Provence na južnem Francoskem je pričela dne 4. februarja t. l. že v drugič obravnava proti trem marsejskim atentatorjem na našega kralja Aleksandra I. Razpravo proti Miju Kralju, Rajiču in Pospišilu so v novembru l. l. prekinili radi incidentov, katere je izzavl zagovornik obtoženih Desbons s ciljem, da bi resnica o atentatu v Marseillu ne prišla na dan. Dosegel je toliko, dasi je bil črtan iz seznama zagovornikov, da je bila obravnava preložena in je bil za obtožene atentatorje pridobljen čas. Pri tokratni obravnavi imajo obtoženi tri zagovornike, ki so se temeljito poučili o procesu. Na obravnavo je povabljenih 64 prič. Že novembra so so bile zaslišane 4 priče. Izpovedbe ostalih mnogoštevilnih prič, ki so bile zaslišane pri francoskih in pri raznih inozemskih sodiščih, bodo samo prečitane. Porota šteje 36 članov in 4 namestnike. Obtoženci, od katerih so prvi dan zasliševali Mijo Kralja, so nameščeni v posebnem oddelku, ki je ločen od ostale sodne dvorane. Za marsejski proces vlada na celem svetu največje zanimanje.

Političen umor.

Dne 5. februarja malo pred 8. uro zvečer je bil ustreljen v svojem stanovanju v Davosu v Švici voditelj švicarskih narodnih socijalistov Vilj. Gustloff. Ustrelil ga je leta 1909 v Vinkovcih pri nas kot sin židovskega rabina rojeni medicinec David Frankfurter. Morilec je bival v Bernu v Švici, kjer je študiral. Nemški listi pišejo v očigled atentatu, da je ta umor podal nov dokaz o razdiralnem delu židov. Dasi je morilec po krvavem dejanju zbežal, so ga koj prijeli. Pri prvem zaslišanju je priznal, da je ustrelil odličnega narodnega socijalista kot protest proti režimu v Nemčiji. Nemci posebno podčrtavajo po svojih listih, da je danes političen umor kot bojno sredstvo po pretežni večini prepuščen — židom!

Borba proti komunistom na Bolgarskem.

Več ali manj boli vsako državo glava, ki je stopila v diplomatske stike s sovjetsko Rusijo. Ruska poslaništva niso ničesar drugega nego sedeži komunistične propagande z revolucijonarnimi cilji. V zgled, kako znajo sovjeti zlorabljati diplomatske zveze v komunistične svrhe, je Bolgarija. Odkar se je naselilo v Sofijo sovjetsko poslaništvo, je zavzelo po celem Bolgarskem delovanje komunizma tako nevaren razmah, da so aretacije in obsodbe bolgarskih komunistov na dnevnem redu. Pred nedavnim so obsodili v Jambolu 33 komunističnih prekocuhov vsakega na 12 let. V mestu Šumen so dajali zadnje dni pred sodniki odgovor srednješolci in sicer 17 po številu, radi prepovedane komunistične propagande. Obsojeni so bili na šest let ječe. Kmalu bo začel v Haskovu največji komunistični proces. Obtožnica se nanaša na več sto komunistov.

Preddelavec — zaupnik — delavec.

(Konec.)

Prehajam še na tretjega v obratu, na delavca. Tudi pri delavcu ni vse tako, kakor bi moralo biti in moram napisati par besed tudi o nas. V objavljenih dveh člankih sem opisal iz opazovanja po delavnicah, kakšni so preddelavci in zaupniki. Ali smo mi brez napak? Na žalost ne. Imamo napake, ki omogočujejo opisane preddelavce in zaupnike.

Beseda o lizunih.

Le poglejmo! V svoji sredi imamo lizune itd. in namesto, da bi vplivali nanje, da se poboljšajo, se dogodi, da stopimo k takemu, ki je pri preddelavcu dobro zapisan in mu o sotovarišu kaj pošepetamo v nadi, da bo prišlo na pravo mesto, kar bo imelo za posledico, da bo padel oni revež za stopnico niže, mi pa za eno višje. Ali pa to: Tovariš oboli, drugi se pa veselimo njegove bolezni, češ, mogoče bo padla kaka nadura, če pa že ne, smo za par tednov glede odpovedi radi pomanjkanja dela brez skrbi. Ali ni to gnusno? Ali je to tovariško? Namesto da bi drug drugemu pomagali lajšati trpljenje, pa uživamo, če je sotovariš v nesreči.

Pri volitvi je prilika.

Ako je zaupnikovo delovanje tako, kakor sem opisal v prejšnjem članku, kdo je temu vzrok? Mi sami! Zaupnika volimo vendar mi! Ali se vprašamo pri volitvi zaupnika: Kdo je ta, ki se ponuja? Kakšno je njegovo življenje, delovanje? Kje se giblje? Kakšne namene zasleduje? O ne, še dolgo se ne vprašamo tako! Veseli smo, ako imamo v svoji sredi koga, ki le hoče prostovoljno prevzeti zaupništvo. Vse drugo nas nič ne briga. Bo že sam vse opravil. Ko pa začutimo bič »delovanja« zaupnikovega, se malo razburimo — in to je vse. Zopet ni nikogar, ki bi napravil red. Preveč je zahtevati, da bi se skregali z našo lenobo, brezbrižnostjo in komodnostjo! Medtem pa lepo rasejo muhe v slona, položaj v obratu se zaostruje in dostikrat razborit in nesposoben zaupnik skuha stavko — zaradi niča. Delavstvo pa trpi in takrat si že ne more pomagati iz zagate.

Preddelavec — nova metla.

Preddelavci izhajajo večinoma iz naših vrst. Takšni so, kakršni smo bili in smo vsi. Toda naenkrat postane zaupnik podjetja in pregovor pravi, da nova metla dobro pometa. Tak preddelavec dobro pozna naše delo ,naše slabe in dobre strani, če jih kaj imamo. Omenil sem že, da »razredno zavedni« zaupniki vzgajajo ljudi v tem pravcu, da vidimo v vsakem podjetniku »krvosesa« in »pijavko«. Mi smo pa mnenja, da moramo nagajati in škoditi podjetju, kjer se nam le nudi prilika in to tudi vestno vršimo. »Nova metla« pozna vse te stvari, včasih se je morda tudi sama udeleževala tega minerskega dela, toda danes je drugače. Danes je na strani podjetnika in mora tako početje preprečevati. Zlepa dostikrat ne gre, nastopiti mora po feldvebelsko, včasih mogoče celo nerad, ker to so vendar njegovi včerajšnji tovariši. Toda če on ne bo napravil reda, ga bo drugi, ki bo prišel na njegovo mesto. Ali nismo nespametni, ko si sami gradimo pekel po delavnicah? Ali res nimamo vesti, da moramo za mezdo, pa čeprav ni baš velika, nekaj storiti, nekaj pokazati v našem delu? Slišal sem, ko se je nekdo celo postavljal s tem, da ni ničesar storil, češ: danes niti za sol nisem zaslužil! Pa se potem razburjamo, če imamo valpte in priganjače za hrbtom! Kar mirno kri imejmo in skušajmo se poboljšati pa sem prepričan, da bodo zginili iz naših delavnic feldvebli s svojo disciplino. Nastopilo bo mirno sožitje med vsemi, pa naj bo to podjetnik ali preddelavec. V takem ozračju bomo imeli tudi več uspeha, ker lepa beseda lepo mesto najde. Lahko bomo mirne vesti pogledali vsakemu v oči, ako smo storili svojo dolžnost.

Gradimo sami iz sebe.

Danes smo navezani na demagogijo in na lepo doneče fraze raznih delavskih

»prijateljev«. To pa mora prenehati! Graditi moramo začeti sami iz sebe! Ne rabimo raznih vsiljencev, ki nas samo izrabljajo, da z našo pomočjo sami dobro žive. Proč s tako priljubljenim: Bodo že drugi naredili! Tovariši! Stopimo na plan, zagrabimo zaupniška, odborniška mesta v raznih strokovnih organizacijah in naženimo razne »peteline«, ki so nam bolj v škodo ko v korist! Zanimajmo se za naše inštitucije: Delavska zbornica, Okrožni urad, Borza dela, Inšpekcija dela! Težko prislužene milijone vlagamo v te zavode, ki so namenjeni nam, delavcem, toda uživajo jih drugi, nedelavci. Poglejmo samo Delavsko zbornico! Ali ima delavec v njej kakšno besedo? Nekaj ljudi in organizacij se redi od našega denarja, mi pa . . . Skrajni čas je, da **delavske** institucije zagrabimo **delavci!**

S korajžo na plan!

Da bomo pa zmogli vse to, je potrebno nekoliko požrtvovalnosti. Ne eden, dva, vsi moramo zagrabiti za delo! Preglejmo vrste naših zaupnikov, če so podobni opisanim, preglejmo odbore strokovnih društev, ali delajo nesebično, pošteno in pametno, in če zasledimo najmanjšo nekorektnost in zlorabo — ven s takimi zaupniki in odborniki!

Naloga je težka, zato se izobrazujmo, da bomo sposobni! Segajmo pridno po delavski literaturi, čitajmo in zasledujmo poročila v res delavskih časopisih, ne žalimo truda za to, saj je od tega odvisna naša in naših družin eksistenca!

Z božjo in našo pomočjo pa bo bodočnost — naša! Zato, fantje in možje: Le s korajžo na plan!

Politične vesti.

OPOZICIJA HOČE ONEMOGOČITI DELO V PARLAMENTU.

Že zadnjič smo v »Delavski fronti« poročali, da so začeli »pohorci« in pristaši Jevtiča v narodni skupščini z obstrukcijo. S kričanjem, razbijanjem po klopeh in z mnogimi brezsmiselnimi interpelacijami onemogočajo delo skupščine. Na pondeljkovo sejo so prinesli s seboj celo male lesene ragljice in lopatice, s katerimi so delali neznanski ropot. Prav tako, kakor v skupščini, skuša opozicija zavirati tudi delo v skupščinskih odborih. Zanimivo je ozadje tega početja. Pohorci in pristaši Jevtiča računajo, da vlada ne more parlamenta razpustiti, ampak da je prisiljena z njim delati. Na vsak način hočejo preprečiti, da bi se novi proračun lahko pravočasno sprejel. Zaradi tega, tako računajo, bo morala vlada pasti in oni pridejo zopet na krmilo. Vršila so se že pogajanja med Pohorci, Jevtičevci in Uzunovičem, da bi zopet obudili nekdanjo JNS v novo življenje ter bi ona izvedla nove volitve tako, kakor je prejšnje izpeljal Jevtič. Seveda se bodo tudi to pot tako urezali, kakor so se na jesen pri volitvah skupščinskega predsedništva, ko so tudi mislili, da so vlado že vrgli. — V zvezi s takim nastopom skupščine se je začelo v vladnih krogih resno razmotrivati vprašanje novih volitev. Vedno bolj prevladuje prepričanje, da s sedanjo narodno skupščino resno delo ni mogoče. JRZ je danes že tako močna, da dobi sigurno večino med Srbi, Muslimani in Slovenci, na Hrvatskem pa bo imel večino itak dr. Maček. Potrebno bi bilo še rešiti vprašanje volilnega zakona. Lahko bi se sicer vršile volitve po sedanjem zakonu, vendar pa prevladuje mišljenje, da se mora uzakoniti nov, boljši in pravičnejši volilni zakon, za katerega obstojajo možnosti v ustavi. — Izgleda tedaj, da se je vlada že odločila, da bo razpustila sedanji parlament, če bo opozicija nadaljevala z ovirami. Na ta način si Pohorci sami pletejo vrv, saj je gotovo, da niti eden od njih pri svobodnih volitvah, pri katerih bo odločal narod s svojimi glasovi, ne pa nasilje in krivica, ne bo več izvoljen.

—

Banovinski svet sklican. Banovinski svet se sestane v pondeljek dne 17. februarja. Obravnaval bo proračun.

Občinske volitve v Mošnjah. V občini Mošnje na Gorenjskem so se preteklo nedeljo vršile občinske volitve, ki so se končale s krasno zmago JRZ. Kljub vsej agitaciji so nasprotniki vseh barv, ki so se zopet združili na skupni protiljudski listi, sijajno pogoreli. Lista JRZ je dobila namreč 68% glasov, nasprotniki pa jedva 38. Pri prejšnjih občinskih volitvah je bil pa službeni rezultat, ki je bil seveda prisleparjen, popolnoma obraten.

—

RAZGOVORI V PARIZU.

Pariz je postal zadnje dni zanimivo torišče mednarodne politike. Zbrali so se tu mnogi vladarji in zunanji ministri. V Parizu se mudi naš jugoslovanski knez namestnik Nj. Vis. princ Pavle, nekaj dni je bival tam romunski kralj Karol, prispel je tudi bolgarski kralj Boris, avstrijski podkancler knez Starhemberg, ruski zunanji minister Litvinov in še mnogi drugi državniki. Vladarji so obiskali predsednika francoske republike Lebruna, potem pa so sprejeli v avdijence francoskega ministrskega predsednika Sarrauta in zunanjega ministra Flandina. Vršile so se važne konference in sestanki, na katerih se je kovala bodoča usoda Evrope. Tako se je med francoskimi, angleškimi in ruskimi državniki razpravljalo o bodoči trozvezi med Anglijo, Francijo in Rusijo, naš knez-regent je stavil francoskim državnikom nove predloge o zavarovanju varnosti v srednji in vzhodni Evropi in na Balkanu. Njegov obisk je še bolj okrepil prijateljske stike, ki nas vežejo s Francijo. Obisk bolgarskega kralja Borisa se smatra kot izredno važen političen dogodek, ker pomenja, da se bo Bolgarija tesneje naslonila na Balkansko zvezo ter stopila v krog prijateljev Francije in Anglije. Knez Starhemberg pa je prišel v Pariz reševat Avstrijo. Zvedel je, da so zapadne velesile za ohranitev avstrijske samostojnosti, so pa proti povratku Habsburžanov. Zanimivo je tudi, da se istočasno s knezom Starhembergom mudita v Parizu bivša cesarica Zita in njen sin Oton. — Ozadje vseh teh razgovorov je pravzaprav sledeče: V srednji Evropi se je zrušilo ravnotežje, čim je Italija začela vojno v Abesiniji. Nemčija kot najmočnejša soseda srednjeevropskih držav, ima sedaj prevladujoče stališče, zlasti še radi silnega oboroževanja. Nihče ji ne more braniti, da ne bi Avstrije kar pozobala, pa še od Čehoslovaške odtrgala svoj kos. Zaradi tega se mora Srednja Evropa na novo organizirati, da bo kos nemški nevarnosti.

—

Nemčija o pariških razgovorih. Pogajanja, ki so se vršila te dni v Parizu, so v Nemčiji zelo neprijetno odjeknila. Nemci očitajo Francozom in Angležem, da čisto očitno organizirajo fronto proti obema fašističnima silama v Evropi, proti Italiji in Nemčiji.

Italija izstopi iz Društva narodov? Na zadnji seji velikega fašističnega sveta v Rimu se je resno razmotrivalo vprašanje izstopa Italije iz Društva narodov, če bo društvo odobrilo poostritev sankcij ter prepovedalo dobavo petroleja Italiji.

Nova zveza: Nemčija — Italija — Japonska? Nemčija se čuti zaradi pogajanj med Anglijo, Francijo in Rusijo ter srednjeevropskimi državami resno ogrožena. Nemško časopisje grozi z novo zvezo med Nemčijo, Italijo in Japonsko.

Vojna v Abesiniji. Zadnja poročila z abesinskih bojišč poročajo, da so Abesinci zaustavili ofenzivo generala Grazianija na jugu. Pri mestu Negheli so porazili močno italijansko kolono ter je v bitki padlo 1700 Italijanov. Abesinci so zaplenili veliko tankov, topov in strojnic, ujeli pa so veliko Italijanov, med njimi bivšega italijanskega poslanika na abesinskem dvoru grofa Vincija. — Na severnem bojišču je položaj še vedno nejasen. Italijanska in abesinska poročila govorijo o neprestanih zmagah. Po poročilih angleških opazovalcev se je posrečilo Abesincem doseči nove uspehe. Makalo so sedaj popolnoma odrezali od zaledja in so italijanski posadki celo vzeli vodo, ker so izpeljali potok, ki teče skozi Makalo, v neko drugo dolino. Ogrožajo zopet Aduo in Adigrat, ki sta bila dosedaj trdno v italijanski posesti.

Domače vesti.

60letnica krškega škofa. Škof na otoku Krku, naš slovenski rojak g. dr. Josip Srebrnič, naslednik slavnega vladike dr. Mahniča, je praznoval v nedeljo 9. februarja 60letnico svojega rojstva. Jubilej je dočakal v 13. letu svojega pastirovanja. Častitkam, ki jih je popularni vladika prejel, se pridružuje tudi »Delavska fronta« kot glasilo slovenskega katoliškega delavstva.

Samo en razred v bolnišnicah. Minister za socijalno politiko dr. Cvetkovič je odredil, da se s 1. aprilom ukineta v vseh bolnišnicah prvi in drugi razred ter da obstoja povsod samo tretji razred. S tem se bo v prenapolnjenih bolnišnicah dobilo več prostora.

Podpora za bratovsko skladnico. Glavni bratovski skladnici v Ljubljani je odobril minister za šume in rude dr. Jankovič 5000 Din podpore.

Elektrifikacija severne meje. Mariborska občina se pogaja z obmejnimi občinami Svečina, Spodnja in Zgornja Sveta Kungota in Sv. Jurij ob Pesnici zaradi elektrifikacije. Dela so proračunana na 1,200.000 Din.

Avstrijci bi radi svoje brezposelne zaposlili pri nas. V Ceršaškem gozdu so prijeli orožniki mladega avstrijskega delavca Oskarja Maderja iz Donawitza, ki je izjavil, da je prosjačil okoli Špilja, pa so ga avstrijski varnostni organi sami napotili v Jugoslavijo, češ, da bo pri nas lahko dobil delo. Seveda so ga naši obmejni stražniki po najbližji poti pognali nazaj.

Nov pravilnik o odvetniških odškodninah je izdalo pravosodno ministrstvo. Ta nova tarifa vpošteva sedanji težki položaj. Posebno se ozira na pravde manjše vrednosti, kjer pridejo do izraza revnejši sloji prebivalstva ter so pri njih odvetniške nagrade občutno zmanjšane v primeri z dosedanjimi.

Sedem let za uboj lastnega očeta. Pred mariborskem sodiščem se je zagovarjal Anton Perger iz Kuršincev pri Mali Nedelji. Obtožen je bil, da je z motiko ubil v prepiru lastnega očeta, viničarja Jožefa Pergerja. Obsojen je bil na sedem let robije.

Uboj. V Gomilicah v Prekmurju pri Št. Hozjanu je prišlo do uboja. Zaklan je bil 24letni Franc Raščan, posestniški sin in nakupovalec jajc ter perutnine iz Trnja, od Martina Jerebič, 24letnega podivjanega fanta iz Gomilice. Surovina je koj po aretaciji priznal vse obsodbe vredno krvavo dejanje.

Proračun ptujske mestne občine. Ptujski mestni svet je na svoji zadnji seji sprejel proračun za leto 1936-37. Proračun predvideva 2,218.470 Din dohodkov in ravno toliko izdatkov. Manjši je za 191.911 Din, kakor proračun za leto 1935-36. Redno kritje proračuna znaša 621.610 Din, ostanek Din 1,596.860 se bo pa kril z dokladami, davščinami itd. Doklada na državne davke bo znašala 50%. Proračun je skromen in bi bilo v Ptuju umestno večje razumevanje za težke socijalne razmere, v katerih živi delavstvo na področju mesta Ptuja. Proračun je bil sprejet.

15.000 Din od pošte prisleparil. V Ptuju so prijeli 35letnega ekonoma Bena Alterja iz Celja, ker je osleparil mariborsko pošto za 15.000 Din, ki jih je dvignil s ponarejenimi denarnimi nakaznicami. Ko je v Ptuju zopet poskusil na isti način dvigniti 12.000 Din, so ga prijeli. Našli so pri njem celo kopico izkaznic, ki se vsaka glasi na drugo ime. Zaradi tega dvomijo, da se v resnici piše Beno Alter. Zaprli so ga v mariborski jetnišnici.

Največ požarov je bilo lansko leto v okraju Murska Sobota in sicer 102. Takoj na drugem mestu pa je okraj Maribor desni breg, kjer je gorelo lani 84 krat. Na tretjem mestu je ptujski okraj.

Potres nad Slovenijo. V torek dopoldne ob 9.16 so začutili na Gorenjskem in v Ljubljani močan potres. Trajal je 3 minute. Zlasti močno se je tresla zemlja okrog Kranja, kjer so imeli tri močne sunke, da je padala opeka s streh. Na Štajerskem se je potres čisto narahlo čutil, da ga ljudje skoro niso opazili.

Volitve v zdravniško zbornico v Ljubljani so se vršile. Predsednik je primarij dr. Meršol, podpredsednik primarij dr. Lavrič, tajnik dr. Ahčin, blagajnik dr. Drobnič, predsednik disciplinskega sveta dr. Debevc, podpredsednik dr. Guzelj, tožitelj pa dr. Kačar in njegov namestnik dr. Trtnik. Novi odbor bo upravljal zbornico tri leta.

Divji vihar na Gorenjskem. Po vsej Sloveniji je divjal prve dni v tednu hud vihar, strašno pa je vihra razsajala na Gorenjskem. Med Kranjem, Radovljico in Jesenicami je napravilo neurje strahovito razdejanje. Med Žirovnico in Lescami je prevrnjenih 15 kozolcev, polomljenih veliko sadnih dreves ter razkritih mnogo poslopij. Strašna burja je divjala tudi v gorah, ki jih je obenem zapadel visok sneg.

Obsojen pohotnež. V Ljubljani se je vršil te dni proces proti zobotehniku Jošku Bevcu. Obtožen je bil, da je omamljal žene, ki so prihajale k njemu v zobotehnični atelje ter jih potem izrabil. Obsojen je bil na 14 mesecev zapora.

V kavarni je popil strup v Ljubljani mizarski pomočnik Ivan Jerom. Umrl je po prepeljavi v bolnišnico.

Strašen zločin v Metliki. V nedeljo zjutraj so odkrili v Metliki strašen zločin, ki je razburil celo Dolenjsko. V Golobičevi zidanici v Selcih nad Metliko je bil zverinsko umorjen stari zidar Jakob Pečar. Vsa okolica ga je poznala kot reveža, a kot poštenjaka prve vrste. Živel je zadnja leta od tega, kar so mu dajali dobri ljudje. V noči na nedeljo so slišali ljudje iz omenjene zidanice obupne klice na pomoč. Zjutraj so našli Pečarja strahovito razmesarjenega v postelji. Glavo in telo je imel razbito od neštetih udarcev, skozi glavo pa še strel, ki ga je bil usmrtil. V isti noči je bila izropana tudi trgovina z usnjem g. Valjevca. Ugotovilo se je, da so umorili Pečarja tisti ljudje, ki so izropali Valjevčevo trgovino. Sumijo, da je bil v družbi roparjev, ki jih je bilo več, tudi sin ubitega Pečarja, ki se je nedavno vrnil iz Italije ter je svojega očeta zelo sovražil.

11.858 rubežni imajo zabeleženih v lanskem letu na ljubljanskem okrajnem sodišču. Največ je pač bilo z njimi prizadetih revežev, ki itak nimajo sredstev za življenje. Deložacij je bilo izvršenih 308.

Žalosten dogodek v Tržiču. V torek dopoldne se je pripetil v Tržiču dogodek, ki je globoko pretresel ves kraj. V svojem stanovanju je ustrelil uradnik tržiške predilnice Franc Stenovec 20letno uradnico banske uprave Medi Škufčevo iz Ljubljane in samega sebe. Stenovec je bil ločen od svoje žene ter je živel lahkomiselno življenje. Zapeljal je mlado uradnico, da se je odpeljala z njim v Tržič, ko pa sta prišla mati in oče dekleta po svojega otroka, so padli usodni streli, ki so končali po nepotrebnem dvoje mladih življenj.

Povodenj v Planinski dolini. Dolina reke Unec nad Planino, Lazami, Jakovico in Grčarevcem je že od praznika Svetih Treh kraljev pod vodo. Povodenj je letos posebno huda, ker so se zaphali nekateri požiralniki, skozi katere odteka Unec.

Smrtna nesreča slovenskega inženerja na Hrvaškem. Smrtna žrtev zadnjega viharja je postal v Hrvaškem Zagorju inžener TPD g. Lojze Pikl. Službenim potom se je podal iz Ljubljane v Krajino, da bi oskrbel razna priklopitvena dela. V bližini nedograjenega hladilnega stolpa je stal, ko mu je pognal vihar na glavo težak tram. Dobil je tako hudo poškodbo, da ji je koj po prepeljavi v zagrebški sanatorij podlegel.

Silno neurje v Zagrebu. V pondeljek in torek je divjalo nad Zagrebom silno neurje. Veter je odnašal v mestu in okolici strehe, ruval drevesa, potrgal električne in telefonske napeljave ter povzročil silno škodo. Zahteval je celo človeško žrtev. Mlada kmetica Bara Novak je nesla mleko zjutraj, pa je stopila nevede na pretrgano električno napeljavo. Obležala je na mestu mrtva. Tesarju Ivanu Klaiču je padla opeka s strehe na glavo ter leži sedaj nezavesten v bolnišnici.

V vreli katran padel. V Zagrebu se je pripetila strašna nesreča. V kotel vrelega katrana je padel pri popravljanju strehe neki delavec ter zadobil strahovite opekline. Umirajočega so prenesli v bolnišnico.

V Abesinijo je hotel. Na meji pri Homlecu so prijeli strojnega ključavničarja K. Mihevca iz Ljubljane, ki je že služil v francoski tujski legiji, sedaj pa je hotel v Abesinijo. Pravil je, da bo Italijane nagnal samo z mokro cunjo.

Zaradi velikega števila plesalcev so se na veselici hrvatskih društev v Splitu udrla tla v gledališču. K sreči je bila nevarnost pravočasno opažena, da se je lahko preprečila usodna katastrofa.

Novo bolnišnico so te dni svečano odprli v Biogradu v Dalmaciji. Bolnišnica ima 70 postelj ter je bila zgrajena kot spomenik za blagopokojnega kralja Aleksandra I. Pač najlepši spomenik!

Granata ubila tri ljudi. V trgovino Karola Majerja v Vršcu je prinesel neki mladi Rus staro granato ter jo poskušal v primožu razstaviti narazen. Pri tem je granata eksplodirala ter ubila Rusa, trgovca in nekega kupca.

Težka avtomobilska katastrofa se je dogodila v Črnigori na cesti, ki vodi iz Peči v Podgorico. Avtobus se je prevalil 300 metrov globoko po strmini. Ubita sta bila šofer in ena ženska, pet potnikov pa zelo težko poškodovanih.

Preje 2000 sedaj 200. Narodna strokovna zveza je po poročilu »Večernika« izgubila od lani na letos od 2000 članstva na 200 samo v Mariboru. To poročilo popolnoma potrjuje našo vest, da so ljudje samo, ko so mogli svobodneje zadihati v političnem ozračju, zapustili Narodno strokovno organizacijo. Res je to nazadovanje na videz samo za eno ničlo, toda ta skromna ničla je napravila v vrstah Narodne strokovne zveze velike izpremembe. Delavstvo hoče biti svobodno, hoče pač kruha in svobode!

Kako pada zaslužek slovenskih delavcev? Iz podatkov Okrožnega urada za za-

varovanje delavcev v Ljubljani je razvidno, da je znašalo lani povprečno število zavarovancev 79.263, leta 1934 pa 79.010, povprečna dnevna zavarovana mezda pa je padla za 0.23 Din na 22.40. V najboljšem času je znašal povprečni dnevni zaslužek delavstva (leta 1930) 26.45 Din. Skupna letna zavarovana mezda je znašala leta 1935 533 milijonov Din in je za 4 milijone Din manjša kot je bila l. 1934, leta 1933 je znašala vsa mezda 527 milijonov Din. Leta 1930 v dobrih časih je znašala mezda 765 milijonov Din. Važna je ugotovitev, da stalno narašča odstotek ženskih članov. Leta 1923 jih je bilo šele 27.32%, leta 1934 pa 38.55%, lani pa že 39.04%. — Povprečni stalež bolnikov je znašal leta 1935 2202 (leta 1934 2140), odstotek pa je bil 2.78% (2.71%). Visoki odstotek bolnikov, ki je ogrožal v začetku leta 1935 finančno ravnotežje, je v drugi polovici leta 1935 precej padel, tako da ni bistvene razlike v primeri z letom 1934. — Zaslužek slovenskih delavcev je padel v zadnjih letih po navedenih podatkih za dobro tretino!

Marksisti — branitelji židov! Na poljski univerzi v Varšavi je nastal prepir med narodnimi in židovskimi visokošolci. Marksisti so smatrali za svojo »načelno« dolžnost, da so se postavili v bran za židove! Židovi so tudi v Poljski glavni voditelji marksistov.

Marksizem je nekoč pobijal priganjanje k delu. Danes je po celi Rusiji zaradi takozvanega Stahanov-gibanja upeljano suženjstvo ter prisilno delo med slabo preskrbljenim ruskim delavstvom. Celotno marksistično gibanje se je izkazalo danes teoretično ter praktično kot podlo izdajstvo delavstva in sicer svetovno-zgodovinskega obsega.

Pravične zahteve železniških nameščencev. Napovedujejo nov pravilnik. Zaupanje, ki ga imamo v sedajno vlado, nas navdaja z upom, da se bodo krivice, ki so v prejšnjem pravilniku, popravile. Med drugimi želimo, da se popravi: 1. V pokojnino in napredovanje naj se štejejo vsa leta, ki jih je kdo služil pri železnici bodisi kot delavec ali pripravnik od 21. leta starosti. Železničarska služba je naporna v vseh strokah, zato je več kot krivično, da se tistim, ki so bili starejši nameščeni, ne štejejo prejšnja leta v pokojnino in napredovanje, ko so služili kot delavci. Ta sistem izhaja še od bivše Avstrije. 2. Dopusti naj se povišajo. Zgodilo se je, da so bili starejši delavci nameščeni, ki imajo 23 let službe, 9 otrok, a samo 12 dni letnega dopusta. Da se krivica še veča, nekateri šefi še teh dnevov dopusta ne dovoljujejo, kadar ga rabijo uslužbenci. Dogodilo se je, ko je morala progovna skupina radi premalega kredita počivati, desetar je prosil za 1 dan dopusta, a ga ni dobil z izgovorom, da so dopusti ukinjeni. 3. Nameščencem, ki opravljajo vse delavnike dnevno službo, se naj poleg letnega dopusta podeli vsaj eden prosti delovni dan, da zamorejo zadostiti raznim potrebam svoje družine. Izgovorov kot da ni kredita za nadomestnike, ali da ni namestnikov, bi ne smelo biti. Kredit naj bi se vsako leto stavil v proračun. Delavci pripravniki, kateri bi od časa do časa opravljali delo, ker bi v tem videli zaupanje svojih predpostavljenih.

Tekstilno delavstvo v Sloveniji. Koncem leta 1935 je bilo v Sloveniji 12.727 tekstilnih delavcev, od tega 4404 moških in 8323 žensk. Vseh tekstilnih podjetij je v Sloveniji 225, od tega 48 večjih obratov, ostali so pa manjši. V večjih obratih je zaposlenih 90% delavcev. V mariborskem okrožju je zaposlenih 4092 delavcev, v okrožju Kranj-Tržič pa 4367. Drugi večji tekstilni okoliši so še Celje, Ljubljana, Kočevje, Litija, Št. Pavel pri Preboldu in Otiški vrh pri Dravogradu. Povprečna mezda znaša v Sloveniji za moške 32.27 Din, za ženske 24.23 Din na dan. Najslabše zaslužijo delavci v pletilni in trikotažni industriji. Le v tovarnah v Mariboru, Tržiču in Litiji je uveden v glavnem osemurnik. V Kranju in drugod so se delavci dosedaj brezuspešno pehali za osemurnik, ker ima delodajalec možnost, da pri tem delovnem času zniža mezdo pod eksistenčni minimum. Zaradi tega je zahteva delavstva po minimalni mezdi čimdalje večja. Urediti bi se moralo tudi vprašanje akordnega dela, nadurno delo bi se moralo res plačevati s 50% pribitkom.

Nove predilnice se bodo gradile. Zaradi deviznih težkoč je uvoz prediva iz Čehoslovaške zelo nazadoval, iz Italije pa je zaradi sankcij popolnoma prenehal. Zaradi tega se bo pri nas zgradilo več predilnic.

120 delavcev je stavkalo v tvornici nogavic d. d. v Petrovgradu pri Nov. Sadu. V stavko so stopili zaradi slabih plač; zahtevali so zvišanje, pa jih je podjetje zaradi tega izprlo. Sedaj je stavka končana in je podjetje moralo sprejeti upravičene zahteve delavcev.

Slatina Radenci: je bila samo lista JSZ.

Slov. Bistrica: V kamnolomu je bila samo lista JSZ.

Kranj: zaupnikov ima JSZ v Jugočeški 6, v Jugobruna 5.

Jesenice: JSZ ima 4 zaupnike pri 337 glasovih.

Javornik: JSZ ima 3 zaupnike.

Kamnik: JSZ ima v tovarni Titan 127 glasov in marksisti 108.

Stavka v rudniku Stanovsko končana. V pondeljek dne 3. februarja so se vrnili rudarji v premogokopu Stanovsko pri Poljčanah zopet na delo. S svojo stavko so v toliko uspeli, da jim je podjetje izplačalo zaostalo mezdo za mesec november, za december jim jo bo izplačalo v prihodnjem tednu in za januar tekom 14 dni. Rudarji v Stanovskem so do sedaj živeli v nepopisni bedi, saj so bili zadoženi povsod naokrog pri trgovcih do vratu ter jim nihče ni več dajal na kredit.

Obupen položaj trboveljskih rudarjev. V trboveljskih in zagorskih rudnikih se je zopet pričelo s praznovanjem. Trboveljska premogokopna družba se izgovarja s polnimi skladišči, ker se premoga zaradi mile zime malo proda. Zaradi teh praznovanj delajo rudarji le po tri šihte na teden. Na pomlad pa obeta družba nove redukcije v svojih rudnikih, če ne bo dobila večjih dobav za državne železnice. Vse te redukcije se morajo izvršiti, da bodo lahko inozemski delničarji Trboveljske vtaknili v žep običajno dividendo, ki jo bo plačal naš delavec s svojim stradanjem in nepopisno bedo svoje družine.

TO ŠTEVILKO »DELAVSKE FRONTE« pošiljamo vsem katoliškim prosvetnim društvom na ogled. Prosimo vsa društva, da časopisa ne vračajo. Ker ima list zanimivo vsebino o marksizmu, bo prišlo društvu zelo prav za predavanja. Istotako bode prišla društvom prav tudi igra »Sovjetska zvezda«, katero bodo lahko ob koncu tudi vprizorili. Katero društvo hoče imeti tudi vse ostale številke »Delavske fronte«, ki so že izšle, jim jih radevolje pošljemo.

Uprava.

Za delavsko linijo. V uvodniku »Delavske pravice« pod tem naslovom čitamo: Načela JSZ so ista, kakor so bila ob njeni ustanovitvi. Borba za pravice delavca, da bi mogel živeti kot človek, in to v duhovnem in materijelnem oziru. V sedanji kapitalistični diktaturi je to nemogoče. Zato se bori JSZ poleg drugega za pravično združbo, ki bo zgrajena na večno veljavnih resnicah Kristusovih. V tem boju pa JSZ ne pozna kompromisa. Priznava smer skupnosti vseh, ki izpovedujejo katoličtvo. — Ko smo to brali, smo bili te izjave veseli. Želimo, da bi si vsi posebno zapomnili zadnji stavek in priznali smer skupnosti vseh, ki izpovedujejo katoličtvo. Mi vemo, da je vedno tako, da zakrivijo kako stvar samo nekateri, odgovornost pa mora nositi organizacija. Ko se »Jutro« veseli spora v vrstah katoliških delavcev, bi morali vsi delati, da bo tega njegovega veselja čimpreje konec!

Pojasnilo. Nekaterim našim somišljenikom ni všeč, da smo prijeli marksistične voditelje. Tem pa žal ne moremo postreči. Nikdar nismo in ne bomo marksističnega delavstva napadli, nikdar pa naj ne smatrajo, ako smo prisiljeni razkrinkati voditelje marksizma, da so s tem oni sami prizadeti. Mi vemo, da je največja ovira, da delavstvo ne pride do svojih pravic ravno to, ker sledi marksističnim voditeljem, kateri vodijo vso borbo tako, da je delavec stalno nezadovoljen in da tako lahko sami v kalnem ribarijo. Borba za delavske pravice in pa marksizem pa sta dve različni stvari.

Nekaterim v Celju! V vseh krajih smo našli svojemu delu prijateljev, tudi v Celju. Vendar se nam zdi, da nekateri smatrajo za najbolj važno delo to, da bi ovirali našo pot. Svetujemo, da se ne trudite zastonj!

Naše časopisje o »Delavski fronti«. — »Slovenec« piše: Izšle so že štiri številke »Delavske fronte«. Veseli smo te in smo zadovoljni s teboj. Če boš tako tudi vnaprej užigala ogenj zavednosti in prave načelnosti v našem delavstvu, si boš priborila nevenljivih zaslug, da se bo naše delavstvo otreslo rdečkarjev, da bo znalo razločevati, kaj je prav in kaj ni prav. Morda bi bilo potrebno, oziroma naša želja je, da naj »Fronta« prinaša tudi članke o naših socijalnih papeških okrožnicah. Brez tega, mislimo, ne boš mogla uspešno vršiti borbe z mlačneži in z nasprotniki. Med delavstvo si s temi številkami že prodrla v tem smislu, da vidijo v tebi zaščitnico za zemeljski kruhek in varuhinjo načel. Želimo mnogo uspeha!

Socialna akcija banovine. Pod vodstvom bana dr. Natlačena je uvedena v zadnjem času obsežna socialna akcija za pasivne kraje naše banovine. Številni brezposelni lesni delavci pošiljajo v zadnjem času deputacije k okrajnim glavarjem in na banovino. V nekaterih primerih je banovina že ustregla prošnjam teh delavcev in nakazala iz bednostnega fonda povprečno po 200 Din za vsako potrebno družino podpore. Sredstva bednostnega fonda gredo sedaj izključno v svoj pravi namen.

—

BREZPOSELNO ZAVAROVANJE V NAŠI DRŽAVI.

Pretekli mesec se je vršila v Sarajevu konferenca o stanju brezposelnosti v državi, o akciji borz dela in o načrtu nove uredbe o brezposelnem zavarovanju. Nova uredba, o kateri smo na tem mestu že pisali, je zgrajena na principu avtonomnih oblasti, ki razpolagajo s svojimi dohodki. Pripravljene so nove možnosti za posredovanje dela brezposelnim delavcem, prav tako novo dopolnilo zavarovanja.

V letošnjem letu bo javna borza dela v Skoplju zgradila svojo palačo. Delavska zavetišča bodo pa zgradili v teh-le krajih: Mostarju, Karlovcu, Slav. Brodu, Petrogradu, Subotici, Murski Soboti in v Celju. Do 1. decembra 1935 je bilo v naši državi brezposelnih 300.000 delavcev. Za 118 tisoč brezposelnih so izdali 11 milijonov dinarjev podpor. Število stalno brezposelnih se vedno bolj dviga, prav tako je tudi vedno več brezposelnih, ki dobe le kratkotrajno zaposlitev. — Na tej konferenci je bil sprejet proračun za letošnje leto. Dohodki Javnih borz dela in Osrednje uprave za posredovanje dela znašajo Din 20,443.961, poleg tega pa še davek, ki znaša Din 18,736.537. V izdatkih je največja postavka za podpore brezposelnim delavcem, in sicer znaša 12,336.11 Din. Osebni izdatki znašajo 1,104.968 Din. Na konferenci so obravnavali tudi pravilnik, oziroma naredbo o oskrbi brezposelnih delavcev. Sklenjeno je bilo, da se obravnavanje tega pravilnika preloži na mesec marec t. l.

Po statistikah Mednarodnega urada za delo se je brezposelnost v mesecu decembru 1935 zelo zmanjšala. Povečanje brezposelnosti je opaziti samo v Bolgariji, Španiji, Franciji, Irski, Letonski ,Novi Zelandiji, Holandiji, Švici in Jugoslaviji. Statistika zaposlenih delavcev izkazuje povečanje tudi v nekaterih državah, v katerih je brezposelnost večja. Zaposlenost se ni dvignila v Franciji, Holandiji in Švici.

Nezaposlenost v Nemčiji. S 1. januarjem so imeli v Nemčiji 2,507.801 brezposelnih. Napram 1. januarju lanskega leta se je število brezposelnih povečalo za 522.353.

Križ in sovjetska zvezda.

Drama v štirih dejanjih.

Po češkem izvirniku za oder priredil J. O.

—

5

JERMAK: Ivan! Tovariš! Prijatelj! Bodi previden in ne delaj takega hrupa! Jaz vem: Človeka to boli v dno duše, ko vidi brezsrčno nasilje, pa kaj hočemo, ko smo brez moči. Republiki je potrebno nasilje, da se more vzdržati. In mi smo v luži in blatu!

IVAN: O, koliko nam rdeči gospodje v Moskvi obljubljajo, toda od obljub ne bomo siti. V resnici pa misli vsak le na svoj trebuh ... ti konjederci ... in naduti cirkuški jahači!

JERMAK: In jaz moram biti rdeči gardist pri teh podganah in lakotnežih, pri teh rabljih! (Se sprehaja s povešeno glavo.) In z njimi moram biti, z njimi držati! Obup se me loteva, ko mislim na Feodorja.

IVAN: Govoriš o jetniku?

JERMAK (nadaljuje): Prokleto žganje, ki me je tako daleč zapeljalo.

IVAN (prime Jermaka za ramo): He, ali govoriš o jetniku, ki je zaprt?

JERMAK: Da. On je moj prijatelj, moj ubogi prijatelj. (Oddaljena godba igra žalostno koračnico ,medtem ko Jermak govori.) Plemenitejše srce ne bije v Rusiji! Je mar to zločin, če je kot duhovnik potoval po Rusiji in delal dobro v službi Najvišjega ..., ki nas bo nekoč vse sodil, mene in tebe in krvave gospode v Moskvi! — In ta duhovnik bo danes tu, na tem pošastnem, strahotnem prostoru vsak čas obsojen. Sbornikova razsodba je že pripravljena ... glasi se na smrt! (Obupno.) In jaz ... jaz ...?

IVAN (godba preneha): Pamet Jermak, nekdo prihaja! — Jaz grem. (Odhaja.)

2. prizor:

Jermak, Polski.

Polski kot star, raztrgan berač, da ga ni poznati. Brado kratko pristriženo, dolgi beli razkuštrani lasje padajo na vrat, na katerem mu visi beraška torba. Opira se ob gorjačo.

JERMAK: Kaj hočete, očka? ... Beračiti? ... Jaz sem sam berač!

POLSKI: Jermak!

JERMAK: Kaj je? ... Moj Bog, ta glas! Nekje sem ga že slišal. Kdo ste, očka?

POLSKI: Mar ne poznaš očeta — Feodorjevega in Sergjejevega?

JERMAK (ostrmi): Kaj? Kako? ... Vi ste? ... Polski? Kaj si drznete, očka? Kaj ne veste, da bo vsak čas tu sojen — Feodor?

POLSKI: Vem, zato sem prišel. Biti hočem zraven, ko bo moj slavni sin obsojen.

JERMAK: Pa je nevarno, silno nevarno za vas!

POLSKI: Zato sem se preoblekel v berača. Brado sem si ostrigel in nadel belo lasuljo. Kot oče hočem in moram biti zraven, ko bo moj otrok — — — moj sin na smrt obsojen.

JERMAK: Kaj pa, če vas spoznajo ... a ...?

POLSKI: Kaj za to? Sit sem tega življenja. Rad se postavim poleg Feodorja in ... sprejmem kroglo.

JERMAK (se zdrzne, zase): Postaviti se poleg Feodorja in prejeti kroglo. (Pogleda proti nebu, kakor bi od tam prihajala sveta odločitev.)

POLSKI: Pa bom rajši previden, ker imam še enega sina, Sergjeja, ki me potrebuje.

JERMAK (otožno): Preveč je za moje srce. Ne morem povedati, kaj se v njem godi. In vendar, trden in srčen moram ostati, očka. Sodba bo stroga. Borovič je zraven. Kar drhti maščevalnosti radi udarcev, ki jih je dobil z bičem.

POLSKI (se vsede na klop obtožencev): Tu bo torej v kratkem sedel moj sin, Feodor?

JERMAK: To je klop za obtožence.

POLSKI (otožno): Moj ubogi, dobri dečko!

JERMAK: In jaz ... moram biti v vrstah njegovih nasprotnikov. Bog mi je priča, kako mi je bridko, kako mi je žal! (Naglo ginjen poklekne pred Polskega ter mu položi glavo na kolena.) Ali mi morete odpustiti?

POLSKI (položi blagoslavljaje roko Jermaku na glavo): Jermak, jaz vem, kako trpiš. Ruski narod preživlja in doživlja svoj veliki pasijon, dneve Kalvarije in Golgote in v tebi spoznavam trpinčeno rusko dušo. (Slišijo se koraki, Jermak naglo vstane.)

3. prizor:

Jermak, Polski, Borovič.

(Borovič vstopi surovo in hrupno, z bičem v pesti. Za to surovostjo pa se skriva, kako je v duši nesrečen. Često se zamišljen ustraši, pa zopet vzbesni itd.)

JERMAK (naglo): To je Borovič! Očka, držite se pogumno.

BOROVIČ: No — kaj se godi tu? Je že vse pripravljeno za zasedanje sodišča? — In tale lump tukaj ... Kaj hočete tu? Marš ven.

POLSKI (s tresočim se glasom): Hotel sem biti pri sodni razpravi.

BOROVIČ: Sem nima doslej nihče dostopa. Ven! (Sune Polskega ven.) Ga poznaš?

JERMAK: Nekakšen berač je.

BOROVIČ: Berač! Vsa Rusija je danes beraška. Prokleto, kaj pa imaš ti opraviti s tem capinom?

JERMAK (nekoliko razburjen): To je dostojen človek. Ampak, te vaše manire? — Jaz sem —

BOROVIČ: Čort trebjâ! Drži gobec ... sicer te ovadim pri komisarju Gurku. Razumeš? ... Jaz sem dobro zapisan v Moskvi; razumeš? Je že bil tu sodnik Sbornik?

Iver-Kolenc:

Denar.

Sodobni roman.

— 5

— To moje življenje je brezmiselno; a vendar imam dve izvrstni stvari: Naima in to pipo. Predvsem to pipo, ker je sužnja moje volje. Naim ni popolnoma moj. In to je pravilno: on je večji od mene in ne morem želeti, da bi se samo meni posvetil... Ali bi moglo biti moje življenje še bolj brezmiselno in prazno kakor je? Ves dan mehanično delo v borbi za lastni »jaz«. Ta »jaz« je oduren, ko dela samo za se. In jaz delam samo za se... za pipo tobaka, košček kruha, skodelico kave.

Muzard je vstal, potisnil skodelico proč in vrgel pipo vstran. Zamahnil je z roko in je začel zamišljeno korakati po sobi gor in dol.

II.

— Gospod Avguštin — je dejala Nineta Casquard, ki je sedela ob kaminu nasproti Muzardu — poslušajte, zakaj sem prišla: moj brat Deziderij je sluga pri baronici Avignon. Star je sedemnajst let in ni zadovoljen s tem mestom; njegova gospodinja je starka, ki bi celo jajce obrila vkljub svojim milijonom; slabo hrani svojo služinčad in si neprestano utvarja, da vsi kradejo. A vi veste, da je Deziderij pošten: baroničino sumničenje ga boli. Razen tega ima posebno željo: rad bi služil pri kakem duhovniku. To se vam zdi čudno, kaj ne? A on trdi, da bi bil srečen, ker ve, da so duhovniki dobri ljudje in imajo dobro hrano. Ker pa vem, da je neki duhovnik vaš najboljši prijatelj, sem prišla k vam s prošnjo, da bi pregovorili tega gospoda, naj vzame Deziderija za služabnika. Na vaše priporočilo ga bo gotovo sprejel.

Muzard je strmel od začudenja. Ni mogel doumeti, kako se je mogla roditi taka misel v glavi tega vihravega dekleta.

— Pusti me pri miru s svojim bratom — je dejal nevoljno. — Saj vendar nimam urada za nameščanje služinčadi? Sicer pa moj prijatelj ne rabi nikogar, ker že ima služkinjo.

— Služkinja ni nobena ovira, — je začelo čebljati dekle, — ker jo lahko vsak čas odpusti. In če mu bodete vi priporočili Deziderija, jo bo gotovo odpustil. Smem upati na vašo pomoč? Prosim lepo! Mirne duše smete reči, da je brat zelo dober dečko...

— Če se bom spomnil, bom...

— Morate se spomniti — ga je prekinila Nineta ter ga pogledala tako žarko, da je moral povesiti oči.

Dekle je vstalo in se razgledalo po sobi. Prazne stene so ji zrle nasproti. Rada bi pohvalila stanovanje ,da bi se s tem nekoliko prikupila, a ni mogla. Soba je bila prepusta za pohvalo.

— Koliko knjig imate! — je naposled rekla začudeno in je pogledala moža.

Muzard se je samo nasmehnil. Molče je motril dekletov napudrani obraz, njena rdeče pobarvana usta, in s črno barvo zasenčene oči.

Nineta je stopila pred njega.

— Kaj me tako profesorsko motrite — je vprašala z nasmeškom. — Raje mi ponudite cigareto.

Dekletova zahteva je Muzarda zmedla. Šele čez čas je odvrnil:

— Draga moja, zagotavljam te, da nimam niti ene pri hiši.

Nineta vzdihne in resno reče:

— Priznati moram: nikdar nisem videla človeka, ki bi vam bil podoben. Dasi ste trd nasproti meni, vendar čutim, da ste več vredni ko vsi ljudje. Ne vem, kaj je v vas, a čutim, da iz vas diha zaupanje, ker imate podobo človeka, ki nikdar ne vara.

— Oho! — se je nasmehnil Muzard. — To je nekoliko preveč, Nineta! Sicer pa te opozarjam, da je že ob enih. Pisarna se odpre ob dveh! naj bo torej dovolj besedičenja.

— Vi mi vljudno kažete vrata — je užaljeno dejala deklica. — To ni lepo, a ker vas imam zelo rada, se ne morem srditi na vas.

Sklonila je glavo, da bi zakrila solze, ki so ji zameglile oči. Ni jih mogla skriti, ker so zdrknile na tla.

— Jaz ne bom nikdar srečna — je vzdihnila.

Muzard je vstal, prijel deklico za roko in jo peljal proti vratom.

— Gospod Muzard, — je zaklicala Nineta, ko so se vrata že zaprla za njo — zapomnite si, da se zanašam na vas! Priporočite Deziderija!

Ko je Muzard zaprl vrata, je stopil k oknu, da bi ga odprl.

— Okužila mi je zrak — je zagodrnjal — s svojim vražjim parfumom!... Lišp, samo lišp! Oh, te ženske! Prepričan sem, da so vse enake. Niso vredne, da bi človek garal zanje. Več je vredno, če dela za svoj »jaz«, čeprav je tudi to odurno.

Oblekel se je in tuhtal, kako bi mogel dobiti Solemeja in z njim za hip stopiti k Naimu. Začutil je silno osamljenost in je rabil družbo... Misli so mu ušle k Nineti.

— Izgovoriti bi bil moral samo besedo in ne bi bil sam.

Za hip se je pomudil pri tej misli. Nato je zamahnil z roko.

— Ninetina družba? — se je vprašal. — Kaj bi počel z njo?... Ne!... Raje sem sam.

Spomnil se je na Ninetine solze in njen vzdih. Pri srcu mu je postalo toplo. V naslednjem trenutku je stresel z glavo, zaloputnil vrata in šel.

(Dalje sledi.)

Mesto Herculaneum, ki ga je zasul ognjenik Vezuv leta 79 po Kristusu skupaj s Pompeji, so čisto odkrili. Čez nekaj mesecev bo celo mesto odkopano iz lave.

Litvanci so prepovedali sedaj tudi socijalistično stranko, dočim so že preteklo leto razpustili krščanske domokrate in narodne socijaliste.

Zeppelini bodo pričeli s pomladjo stalno voziti iz Evrope v severno Ameriko. Kmalu bo gotov nov orjaški Zeppelin 129, ki ga delajo v Friedrichshafnu že 2 leti ter bo začel s poskušnimi vožnjami. Nemčija je sedaj naročila v omenjenih delavnicah še eno zračno ladjo Zepeplin št. 130. Zrakoplovi bodo prevažali preko oceana v prvi vrsti pošto.

Največji most na svetu, ki bo vezal dve mesti — San Francisco in Oakland, bo kmalu gotov. Most je dolg 13 in pol kilometra, širok 17 metrov ter ima dve nadstropji. V spodnjem je speljana dvotirna cestna železnica ter cesta za tovorne avtomobile, zgornji pa ima cesto za osebne avtomobile. Most nosi 51 ogromnih stebrov; stebra na vsakem koncu sta visoka po 214 metrov, oni v sredini pa po 150 metrov nad vodno gladino, pod vodo pa segajo še 72 metrov. Tri leta je delalo na tem velikanu nepretrgoma 6500 delavcev in število delovnih ur znaša 54,800.000. Most bo stal 77 milijonov dolarjev ter zasluži po pravici naziv: čudo sveta.

Tovarna brez delavcev.

Ameriški dopisnik »Petit Parisiena« piše o pošastnem vtisu, ki ga napravi na človeka edinstvena tovarna za avtomobile A. O. Smitha v Milwaukeeu. Lastnik je izkoristil ves tehnični napredek in izhaja brez delavcev. Neskončen trak se vleče preko velikanske dvorane. To je »conweyer« kakor pri Fordu in drugih velepodjetjih, a se ne pomika nepretrgoma, temveč sunkoma. Vsako osmo sekundo se ustavlja za pol minute in šele potem leze naprej. Zraven ni videti nobenega delavca. Stroji po vrsti zgrabijo in obračajo ogrodje bodočega avtomobila. Sleherna kovinska tipalka izvršuje določeno kretnjo in pritrjuje potrebne dele opreme. Vsako ogrodje ima nad sto zaklopnic, ki držijo skupaj posamezne dele. Stisnjeni zrak opravi ves ta posel z enim udarcem, dočim bi potreboval za to ročni delavec nekoliko ur. Tisoči avtomobilskih ogrodij se prevlečejo, se prepleskajo in se spremenijo v nova vozila, ne da bi prišel blizu vsaj en živ človek. Tovarna zaposli samo dva-tri strojnike, ki imajo največ opravka pri električni napeljavi. Ameriški strokovnjaki so izračunali, da bi izhajala vsa svetovna avtomobilska industrija s pičlim tisočem delavcev, če bi hotela posnemati Smitha. Wisconsinska univerza ga je pred kratkim odlikovala s častno diplomo kot »oznanjevalca nove dobe, v kateri bo človeštvo popolnoma rešeno dela«. A istočasno piše več vplivnih listov o Smithu kot največjem zločincu v človeški zgodovini, ki mu privošči smrt na prvem cestnem kandelabru.

JUGOSLAVIJA ZMAGALA V VOJAŠKIH TEKMAH.

V soboto dne 1. februarja so se začele na Pokljuki na Gorenjskem smučarske tekme vojaških patrulj Male antante, pri katerih so sodelovali tekmovalci naše, čehoslovaške in romunske vojske. Tekme se vršijo vsako leto za pokal romunskega kralja. Sestoje iz patruljnega teka 3 mož na 30 km v zvezi s tekmovalnim streljanjem ter iz stafetnega teka 12 km. Patruljni tek se je vršil v soboto. Prva je prišla na cilj naša patrulja, ki so jo sestavljali podporočnik Ivan Koren, narednik Grad in vojaka žen in Kezele, v krasnem času. Imela pa je smolo pri streljanju, v katerem so jo prekosile romunska in čehoslovaška ekipa. Ker se šteje uspeh v streljanju v čas tekmovanja, je zaradi tega prišla na prvo mesto čehoslovaška, na drugo mesto naša in na tretje mesto romunska patrulja. V torek pa se je vršil stafetni tek na 12 km. V prejšnji noči je zapadel svež sneg, med tekmovanjem pa je nagajal tekmovalcem snežni vihar. Kljub tem zaprekam je zmagala jugoslovanska stafeta v krasnem času. Najboljši čas je dosegel podporočnik Koren, ki je prevozil 12 in pol km dolgo progo v 55.54 minutah. Šele 10 minut za našo stafeto so prišli na cilj Čehoslovaki in tik za njimi Romuni. Zaradi velikega naskoka, ki smo ga dosegli pri stafeti, se je izravnala tudi izguba točk pri streljanju in tako je odnesla naša vojska zmago s 13 točkami nad Čehoslovaško, ki ima 11, in Romunijo, ki je dosegla 8 točk. Tekmam v torek je prisostvovalo na Pokljuki mnogo odličnikov, med njimi ban dr. Natlačen, ki je daroval najboljšemu tekmovalcu lepo darilo. Uspeh naše vojske priznavajo tudi odlični inozemski strokovnjaki, ki so tekmam prisostvovali. Vsi naši vojaki-tekmovalci so bili iz I. planinskega polka, pred tekmami pa so imeli specijelen trening pod vodstvom Norvežana Hagena. V kratkem času odidejo naši vojaški tekmovalci na meddržavne smučarske vojaške tekme, ki se bodo vršile v Chamonixu v Franciji.

Naši tekmovalci so odpotovali v Garmisch-Partenkirchen pretekli petek iz Ljubljane. V soboto so bili že na cilju. Za olimpijske tekme je vladala že velika skrb. V Garmisch-Partenkirchenu skoro ni bilo več snega in bi se morala tekmovanja prestaviti visoko v gorovje. Da bi pa v vsakem vremenu omogočili prireditve na olimpijski skakalnici, so Nemci spravili ogromne množine snega, pomešanega z amonijakom, ter bi ga v slučaju potrebe navozili na skakalnico. V zadnjem trenutku pa je rešilo olimpijado vreme. Zapadlo je toliko svežega snega, da se bo ves olimpijski program izvršil brez zaprek.

Nogometni drobiž. Preteklo nedeljo je gostovalo v Mariboru nogometno moštvo ljubljanskega Primorja ter je nastopilo proti mariborskemu SK Rapidu. Primorjani so zmagali s 3:2 (polčas 2:1). — V Celju sta se srečala domača rivala SK Celje in SK Atletiki. Zmagalo je SK Celje s 5:0 (v polčasu 1:0). — V Beogradu je igrala Jugoslavija proti Bašku 3:2, v Karlovcu zagrebški Hašk proti Viktoriji 7:1, v Zagrebu Slavija (Varaždin) proti Concordiji 1:0, v Splitu Hajduk proti Splitu 6:0.

LEPE KNJIGE

Za zelo nizko ceno dobite v Cirilovih knjigarnah v Mariboru in Ptuju štiri krasne povesti: **A njega ni** (povest iz svetovne vojne) za 12 Din, **Kraljica Estera** (svetopisemska povest) za 10 Din, **Pravica in usmiljenje** za 7 Din in **S strelo in plinom** za 7 Din. Ker je zaloga že precej majhna, pohitite, da ne boste zamudili ugodne prilike!

Mali oglasi. Vsaka beseda samo 50 par. Male oglase je treba poslati vsaj do četrtka zjutraj in jih je treba plačati naprej.

JERMAK: Ne.

BOROVIČ: Kaj pa potem stojiš tu in zijaš vame? Saj vendar veš, da Koroča mora biti tu kot prisednik sodišča. Geni se in ga pokliči takoj!

JERMAK: Toda če...

BOROVIČ: Strela, poberi se! (Jermak odhaja.) Ha, vse vre po meni! Kar kipim od jeze! Pretepli so me! — Škornje sem moral lizati! — Jaz občinski predstojnik!... Zakrinkana svojat je bila!... (Razjarjen hodi semintja z rokami gestikulira, z bičem poka, ali z rokami na hrbtu.) Svet bi na kose raztrgal — in vendar bi takoj jokal... Polja... Jaz bi bil drugačen, a ti si zbežala pred menoj, surovežem, in zato me je vsega prevzela divja besnost!... V očeh tvojega brata te poznam, toda — ne, ne, — on je izgubljen, on mora umreti! — Nesrečna razrvanost v mojih prsih!

4. prizor:

Borovič, Kaja.

KAJA: Tu sem, gospod!

BOROVIČ: Vidim, da si to ti, Kaja. — Kaj je?

KAJA: Jaz sem vam izdal duhovnika, Polskijevega sina. Se spominjate?

BOROVIČ: No, seveda, spominjam se. Večje usluge mi nisi mogel izkazati.

KAJA (izteza roko): Ampak usluga za uslugo.

BOROVIČ (drzno): Kaj — kako to misliš?

KAJA: Govorili smo, mislim, o tri sto rubljih?

BOROVIČ (ploskne Kaja po iztegnjeni roki): Poslušaj Kaja: predvsem ti ni treba vsega izblebetati, kar misliš, in drugič, »misliti« je danes v Rusiji nevarno.

KAJA (zase): Aha! Opehariti me hoče slepar.

BOROVIČ: Dal sem ti nalogo, da mi izslediš one zakrinkane lopove; no, in kakšen je tvoj uspeh?

KAJA: Doslej jih še nisem mogel izvohati.

BOROVIČ: Pa praviš, da si špijon! Kakšen špijon? Osel si!

KAJA: Gospod...!

BOROVIČ: In si še tako predrzen, da zahtevaš tri sto rubljev?

KAJA: Komisar je vendar rekel, da boste vi...?

BOROVIČ: Molči, klada! Tri sto jih dobiš z bičem po hrbtu mesto tri sto rubljev! — Le malo še črhni, pa pojdeš na hudičeve otoke, razumeš?

KAJA: Saj že molčim.

BOROVIČ (mu podaja svoj notes): Od mene si že dobil tri sto rubljev, razumeš?

KAJA (se praska za ušesom): Resnično, razumem!

BOROVIČ: Tu mi potrdiš znesek, ali pa ti jih dam z bičem po glavi. (Kaja podpisuje.) Tako, to mi zadostuje. (Odhaja.)

KAJA: Prokleti lump! To naj bo tista nova pravica v Rusiji? Zdaj si bo dal izplačati teh tri sto rubljev, pil in žlampal bo vodko za nje, jaz pa si lahko obrišem nos! — Tako je zdaj na svetu. — Premajhen sem še in preslab! Samo veliki lumpje imajo...

5. prizor:

Kaja, Koroča.

KOROČA (je vstopil pri zadnjih Kajovih besedah): Pazi, prijatelj! Ne smeš izreči vsega, kar misliš, čeprav si špijon. Tudi stene imajo ušesa.

KAJA: Daj mi mir, nisem dobro razpoložen.

KOROČA: Si zopet žlempal jesih? Tu imaš, napij se vodke. (Da Kaju piti, potem pije sam.) Kako je s tem, Kaja? Kaj — ne, da si naznanil, kar sem ti nedavno povedal o Polskijem in o njegovem sinu Feodorju?

KAJA: Ne čvekaj o tem.

KOROČA: Sleparski špijon! — Ko bi bil to vedel! — Polskega mi je žal.

6. prizor:

Kaja, Koroča, mužiki, Polski.

(Mužikov je lahko poljubno število, med njimi Polski. Vendar pa so to drugi mužiki kakor v drugem dejanju. Med njimi so lahko tudi drugi, na primer mladi tovarniški delavci brez posla itd. Polski sedi na sprednjem kraju klopi. Prihod gledavcev in zavzemanje prostorov se vrši živahno in nekoliko hrupno. Koroča podaja nekaterim roko.)

KAJA: Tiho bodi, jaz sem zadosti kaznovan.

KOROČA: Prav ti je! Judež je bil prvi špijon, pa tudi ni imel sreče s svojimi srebrniki.

KAJA: A obesi se lahko nekdo drug, ne jaz.

1. MUŽIK: No, prišli smo še pravočasno.

2. MUŽIK: Danes se bo tu obravnaval zanimiv slučaj.

3. MUŽIK: Nek črnosuknež pride na obtožno klop, in to je vedno zanimivo.

DELAVEC: E, kaj to, to je malenkost! V Leningradu so obsodili nedavno na en dan sedemnajst črnosuknježev. Postrelili so jih enostavno in jih potem vrgli na mrhovišče.

POLSKI (zdihuje): O, moj Bog! (Povesi glavo.)

1. MUŽIK: Kaj vam je, očka?

POLSKI: Hvala, je že boljše.

DELAVEC: A ne godi se tako samo duhovnikom. Deset in deset tisoče mož mladih in velikih so čez noč izgnali iz dvorcev in pristav v stepe in pustinje, pa so jih postreljali tam kot zajce. Je že tako danes.

KOROČA (se je vsedel med tem za sodno mizo.)

2. MUŽIK: He, Koroča, nerodna klada, si mar danes prisednik? Kdaj pa se že začne ta kraval?

KOROČA: Ne bo več dolgo. (Vsi se več ali manj zabavajo.) Borovič je drugi prisednik. Mislim, da že prihajajo.

(Dalje sledi.)

Izdajatelj in odgovorni urednik: Januš Golec, novinar v Mariboru. Tiska tiskarna sv. Cirila v Mariboru (Albin Hrovatin).